

НАВЧАЛЬНА МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТА МЕДИЧНОГО ВУЗУ – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА ОТРИМАННЯ ЗНАНЬ З ОРТОДОНТІЇ

Білоус А.М., Нестеренко О.М., Лучко О.В.

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична
стоматологічна академія»

Анотація: дана стаття висвітлює питання, що пов'язані з учбово-пізнавальною мотивацією. Для підвищення мотивації практичне заняття має найбільше значення, а також найбільш конкретна форма подачі студенту саме медичного вузу мотивації - це ще й те, що відбувається на студентських конференціях, на клінічних прийомах, на профілактичних оглядах, що відбуваються у дитячих садках, школах, вищих навчальних закладах за участю студентів під керівництвом лікаря-викладача.

Ключові слова: мотивація, професійний інтерес, студент

Студент медичного вузу як особистість може характеризуватися з різних сторін. Психологічний стан особи включає поєднання цілеспрямованості, темпераменту, характеру, здібностей, тощо. Від цих властивостей залежить те, як зорієнтується студент в тих чи інших умовах а також індивідуальні прояви поведінки. У соціумі формуються відносини, які визначають належність студента до певної соціальної групи. Біологічна складова особистості детермінує вроджені задатки і здібності, але у відомих межах, при наявності певного виховання та певних умов життя може змінюватися.

Системне представлення мотиваційної сфери людини дозволяє дослідникам класифікувати мотиви. Як відомо, в загальній психології види мотивів (мотивації) поведінки (діяльності) розмежовуються за різними підставами, наприклад, в залежності:

- від характеру участі в діяльності (що розуміється, відомі мотиви, і ті що реально діють);

- від часу (протяжності) обумовлення діяльності (далека – коротка мотивація);
- від соціальної значущості (соціальні – вузькоособистісні);
- від факту включення в саму діяльність або ті що знаходяться поза нею (широкі соціальні мотиви і вузькоособисті мотиви);
- мотиви певного виду діяльності, наприклад, учбової діяльності, і так далі (за А.К.Марковою, 1993).

До визначення домінуючої мотивації її діяльності доцільно також підійти і з позиції особливостей інтелектуально-емоційно-вольової сфери самої особи як суб'єкта. Відповідно вищі духовні потреби людини можуть бути представлені як потреби (мотиви) морального, інтелектуально-пізнавального і естетичного планів. Ці мотиви співвідносяться із задоволенням духовних запитів, потреб людини, з якими нерозривно пов'язані такі спонуки, по П.М.Якобсону, як відчуття, інтереси, звички і так далі. Іншими словами, вищі соціальні, духовні мотиви (потреби) умовно можуть бути розділені на три групи:

- 1) мотиви (потреби) інтелектуально-пізнавальні,
- 2) морально-етичні мотиви,
- 3) емоційно-естетичні мотиви.

Однією з проблем оптимізації на кафедрі ортодонції учбово-пізнавальної діяльності студентів є вивчення питань, пов'язаних з учбово-пізнавальною мотивацією. Це визначається тим, що в системі «навчальний – навчальний» студент є не тільки об'єктом управління цієї системи, але і суб'єктом діяльності, до аналізу навчання якого у вузі не можна підходити односторонньо, звертаючи увагу лише на «технологію» учбового процесу, не враховуючи мотивацію.

Учбова мотивація визначається як приватний вид мотивації, включений у учбову діяльність, По-перше, вона визначається самою освітньою системою, освітньою установою; по-друге, - організацією освітнього процесу; по-третє, - суб'єктними особливостями того, хто навчається; по-

четверте, - суб'єктивними особливостями педагога і, перш за все, системи його відносин до учня, до справи; по-п'яте – специфікою учбового предмету «Ортодонтія».

Основною формою навчання як в медичному вузі так і на кафедрі ортодонтії є практичне заняття, якому приділяється велика увага, ретельна підготовка. Саме тут студенти виконують лікарські дії та маніпуляції; діагностичні, лікувальні, реабілітаційні, профілактичні заходи, звичайно під керівництвом та контролем викладача. Саме це являє собою обов'язок викладача. Навчальна мотивація підкріплюється отриманням певних практичних навичок. Успіх цього пов'язаний із професійною роботою як викладача, так і прагненням студента до отримання цих навичок. На практичних заняттях студенти працюють власноруч, вони займаються реальною лікарською діяльністю, мають прямий контакт з пацієнтом.

На практичних заняттях з ортодонтії студентам повинна бути передана мотивація перманентного удосконалення знань, як під час навчання, так і після його закінчення. Мотивація створює ситуацію можливої поведінки студента, що визиває у цьому певну фіксовану життєву установку.

На основі системного аналізу були сформульовані основні чинники, сприяючі тому, щоб навчання на кафедрі ортодонтії було цікавим. Згідно цього, найважливішою передумовою створення інтересу до вивчення ортодонтії є виховання широких соціальних мотивів діяльності, розуміння її сенсу, усвідомлення важливості процесів, що вивчаються, для власної діяльності.

Необхідна умова для створення у студентів нашої академії інтересу до змісту навчання і до самої учбової діяльності – можливість проявляти в процесі навчання розумову самостійність і ініціативність, але при наявності відмінної підготовки теоретичних знань, бо майбутні лікарі повинні розуміти, що помилки бути не може. Від їх помилок залежить найдорожче, що є в людини – її здоров'я.

Чим активніше методи навчання, тим легше зацікавити ними студентів. Основний засіб виховання стійкого інтересу до навчання – використання таких питань і завдань, вирішення яких вимагає від студентів активної пошукової діяльності, тому на кафедрі ортодонції існує студентський науковий гурток, є відповідальний за наукову діяльність студентів. Вже із студентських років майбутні лікарі розуміють важливість нових досліджень, що з'являються у різних галузях медицини, тому такі популярні студентські конференції кожного року. Студенти дуже охоче приймають участь у таких конференціях. А викладачі нашої кафедри, що відповідальні за цей процес, дуже ретельно підходять до правильного орієнтування студентів у науковій ситуації, а також до підготовки усіх заходів, які необхідні для досліджень, для правильного підбору і обробки літератури, навіть до того, щоб сам процес доповіді і демонстрації наукових експериментів був на вищому рівні (комп'ютерні технології надають дуже велику допомогу в цьому).

Велику роль у формуванні інтересу до учіння відіграє створення проблемної ситуації, зіткнення студентів із трудностю, яку вони не можуть вирішити за допомогою запасу знань, що є у них; стикаючись з трудностю, вони переконуються в необхідності отримання нових знань або застосування старих в новій ситуації.

Учбова діяльність активізується, перш за все, внутрішнім мотивом, коли пізнавальна потреба зустрічається з предметом діяльності – виробленням узагальненого способу дії – і опредмечується в нім, і в той же час дуже різними зовнішніми мотивами – самоствердження, престижності, обов'язку, необхідності, досягнення та ін. На матеріалі дослідження учбової діяльності студентів, було показано, що серед соціогенних потреб найбільший вплив на її ефективність робила потреба в досягненні, під якою розуміється «прагнення людини до поліпшення результатів своєї діяльності». Задоволеність учінням залежить від ступеня задоволеності цієї потреби. Ця

потреба примушує студентів більше концентруватися на навчанні і в той же час підвищує їх соціальну активність.

Найбільш гострі проблеми сучасного навчального процесу пов'язані з демотивованістю основної маси студентів, що приводить до зниження базових показників їх навчання.

Проблема студентської мотивації пов'язана з тим, що механізми саморегуляції та самокерування вже існують, але формування особистості студента, його чіткої спрямованості ще не сформовано. Наприклад, спеціалістами стоматологічного факультету створені необхідні умови для стимулювання пізнавальної мотивації і мотивації досягнення успіху. Викладачі кафедри ортодонції залучають студентів до науково-дослідницької роботи, до самостійної діяльності у процесі навчання. Поєднуючи теоретичні знання з практикою, можливості аналізу та синтезу явищ і процесів, використовують різноманітні канали сприймання і розуміння інформації. Окрім моніторингу, контролю відвідувань студентами занять, для розвитку зовнішньої мотивації викладачами передбачений спеціальний засіб контролю і самоконтролю студентів. Поступовий самоконтроль, самооцінювання, співставлення своїх досягнень з досягненнями інших студентів групи утворюють звичку до планування своїх дій, самоаналізу, відповідальності за той чи інший крок.

Крім того, навчальна мотивація може бути прикладом успішності в цій сфері батьків, викладачів, а також молодих фахівців. Тому залучення ще з студентських років до навчально-наукової роботи також шлях підвищення мотивації.

Отже, перед медичною освітою ставляться високі вимоги. Професійна спрямованість навчання сприяє усвідомленню студентами важливості знань для успішного оволодіння професією.

Однією з актуальних проблем сучасної освіти і медицини є практичне формування компетентності студентів медичних вузів. Компетентний лікар-випускник – це життєво-компетентна молода людина, яка професійно

володіє лікарською спеціальністю, глибокими теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для успішного самостійного вирішення завдань у процесі лікування, реабілітації та профілактичних заходів, що в кінцевому випадку буде характеризувати здоров'я нації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы/ Евгений Павлович Ильин. – СПб.: Питер, 2000. – 296 с.
2. Курдюкова Н.А. Оценивание успешности учебной деятельности как психолого-педагогическая проблема /Н.А. Курдюкова // Автореф. Дис. ...канд. – Спб.,1997. – 14 с.
3. Маслоу А. Мотивация и личность /Абрахам Харольд Маслоу.- СПб.: Питер, 2003.- 352 с.
4. Процук Р.Ю., Процук Т.Ю., Киселев Г.Ф. Создание мотивации к учебной деятельности у студентов на кафедре детской стоматологии/ Р.Ю. Процук, Т.Ю. Процук, Г.Ф.Киселев // Сборник докладов Региональной научно-практической конференции (3 июня 2010 года). – 2010. – №2 . – С.129-131
5. Салтыкова Е.Н., Кирейчук В.П., Куприна И.В. Развитие у студентов мотивации к постоянному повышению своего профессионального уровня и необходимости непрерывного совершенствования своих знаний /Е.Н.Салтыкова, В.П.Кирейчук, И.В.Куприна// Сборник докладов Региональной научно-практической конференции (3 июня 2010 года). – 2010. – №2 . – С.145-147